

BAŠTINA CRKVA SV. JURJA U LOVRANU KRIJE BROJNE IZU

Dramatični prikazi na lovranskim freskama

Freske su otkrivene '50-tih godina i restaurirane su u okviru tadašnjih mogućnosti. Nakon više od pola stoljeća stanje očuvanosti nije više bilo primjereno njihovoj kvaliteti i značaju. Stoga se od 2009. provode konzervatorsko-restauratorska istraživanja s ciljem obnove cjelokupnog zidnog oslika

Nela VALERJEV OGURLIĆ
 Snimio Marin ANIČIĆ

LOVRAN » Kasnogotičke zidne slike u župnoj crkvi sv. Jurja u Lovranu predstavljaju jedan od najvažnijih ali nedovoljno valoriziranih umjetničkih spomenika šireg prostora Istre i Kvarnera. O njihovoj iznimnoj vrijednosti i restauraciji govorili su Željko Bistrović iz riječkog Konzervatorskog odjela te Kristina Krulić iz Hrvatskog restauratorskog zavoda na predavanju koje je u lovransku galeriju Laurus privuklo brojne posjetitelje, a organizirala ga je Katedra Čakavskog sabora Lovran.

Freske na čijoj se obnovi radi od 2009. godine nastale su u razdoblju od 1470. do 1479. godine, a otkrivene su

Kristina Krulić

početkom druge polovice 20. stoljeća ispod starih slojeva boje i žbuke kojima su prekrivene početkom 18. stoljeća kad je crkva barokizirana. Veličinu, očuvanost i

iznimnu umjetničku kvalitetu kasnogotičkog ciklusa zarana su prepoznali prvi istraživači i konzervatori poput Ive Perčić i Branka Fučića.

Freske prekrivaju zidove i zvjezdasto-rebrasti svod svetišta. Pripisuju se radionicama Vincenta iz Kastva te onoj Šarenog Majstora, a tematski se mogu podijeliti u tri skupine. Prvu čini ciklus mučeništva sv. Jurja sa scenama torture kojoj je svetac bio podvrgnut u doba Dioklecijanova progona kršćana. Od ukupno sedam scena četiri su dobro čitljive, a sadrže prizore poput čupanja mesa, komadanja svečeva tijela te kuhanja u kotlu s rastopljenim olovom.

Rijetki prikazi

U drugoj su skupini slike s euharistijskim temama, a posebno je zanimljiv i dobro očuvan prikaz Raspeća s mnoštvom popratnih likova iz različitih literarnih izvora.

Raspeti Krist između dva razbojnika izvitoperena na svojim križevima upravo je izdahnuo. Oko njega je gomila vojnika na konjima, među kojima satnik Longinus prstom pokazuje prema umirućem. Skupina s tri Marije i Ivanom pridržava Bogorodicu koja se onesuješćuje od bola. Magdalena raspuštene kose plače grleći podnožje križa, a vojnici ka-

Željko Bistrović

rikaturalno ružnih fizionomija kockaju za Kristove haljine.

Prema Bistrovićevim riječima, ovaj rad je vrlo kvalitetno djelo školovanog autora. Na razini je fresaka u Bermu, gdje je isti majstor radio »Ples mrtvac«.

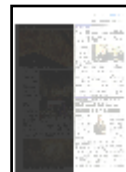
Kao vrlo rijedak izdvaja se prikaz Euharistijskog Krista kojem kroz jedno rame prolazi vitica vinove loze, a kroz drugo klasje žita. U cijeloj Europi samo je 15-ak takvih prikaza, a jedan se nalazi i u kapeli sv. Antona u Jurčićima kod Kastva. No, još veću rijetkost predstavlja Euharistijsko čudo – slika na kojoj vidimo biskupa koji drži pokaznicu s hostijama, dok druge lete uokolo, a puk ih pokušava uhvatiti. Što zapravo predstavlja ova scena nije poznato. Literarni izvor

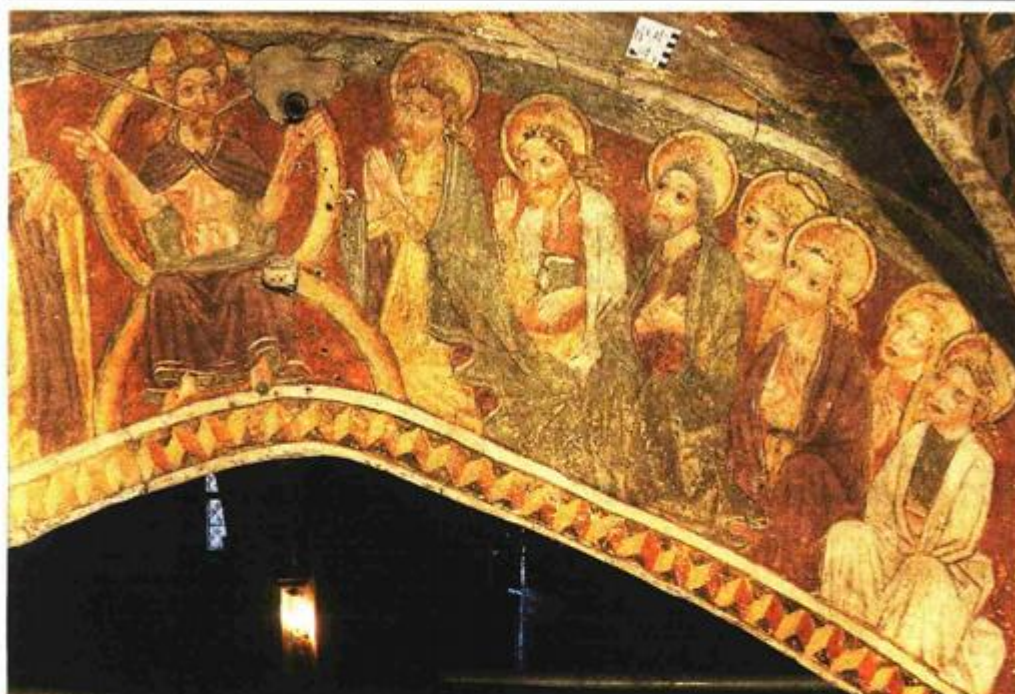
Mučeništvo svetog Jurja – jedna od scena torture

Osiike Mjeseca i Sunca

JZETNE FRESKE

Scena »Posljednjeg suda« okrenuta je prema unutra, odnosno prema svećenicima, a ne prema puku kako je to uobičajeno

iz kojeg je potekla još nije utvrđen, a nije nadena ni slikarska paralela, rekao je Bistrović.

Treću skupinu predstavljaju scene s marijanskim temama: Uznesenje Marijino, Krunjenje Bogorodice te Bezgrešno začeće, uz koje se nalaze simboli Sunca i Mjeseca.

Kao posebna zanimljivost izdvaja se i scena »Posljednjeg suda«, i to zbog svoje pozicije. Slika se nalazi s unutrašnje strane trijumfnog luka, što znači da nije namijenjena kao opomena puku već njegovim duhovnim pastirima – svećenicima lovranskog kaptola.

Obnova cjelokupnog oslika

Na svodu svetišta, uz Krista s otvorenim knjigom u središtu, te likove evanđelista s pripadajućim simbolima, prikazan je kor anđela koji muziciraju s čak petnaest različitih instrumenata, dok zaglavne kamene svoda ukrašavaju grbovi plemićkih obitelji: Pramperg, Waxenstein, Raunacher, Habsburg, Herberstein i Tattenbach.

Poslije otkrića fresaka 1950-tih godina svetište crkve sv. Jurja doživjelo je veće restauratorske radove izvedene u okviru tadašnjih tehnoloških mogućnosti, ali nakon više od pola stoljeća stanje očuvanosti nije bilo primjereno njihovoj kvaliteti i značaju. Stoga se 2009.

Svetište i gotički zvjezdasto-rebrasti svod

godine započelo s konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima te radovima u cilju obnove cjelokupnog zidnog oslika.

Utvrđivanje precizne dijagnoze stanja oslika i određivanje daljnjih konzervatorsko-restauratorskih postupaka temeljeni su na pre-

cizno izrađenoj dokumentaciji, uz primjenu 3D tehnologije, na različitim laboratorijskim ispitivanjima te na istraživačkom radu »in situ«. Nakon obavljenog mehaničkog čišćenja uslijedit će kemijsko, a konačan završetak radova očekuje se u sljedeće tri godine.

Raspeti Krist između dva razbojnika izvitoperena na svojim križevima